

„Devadesátky I.“

Dějiny české kinematografie II.

Mgr. Michal Večeřa, Ph.D.

Osnova

- Privatizace a rozpad struktury státního filmu po roce 1989
 - Produkce
 - Distribuce
 - Uvádění
- Právní rámec pro filmové podnikání
- Filmy a filmaři první poloviny 90. let
- „Staré a nové“ – generační spory, z nich plynoucí problémy a generační výměna
- Doplňující materiály: TV cyklus [Rozmarná léta českého filmu](#)

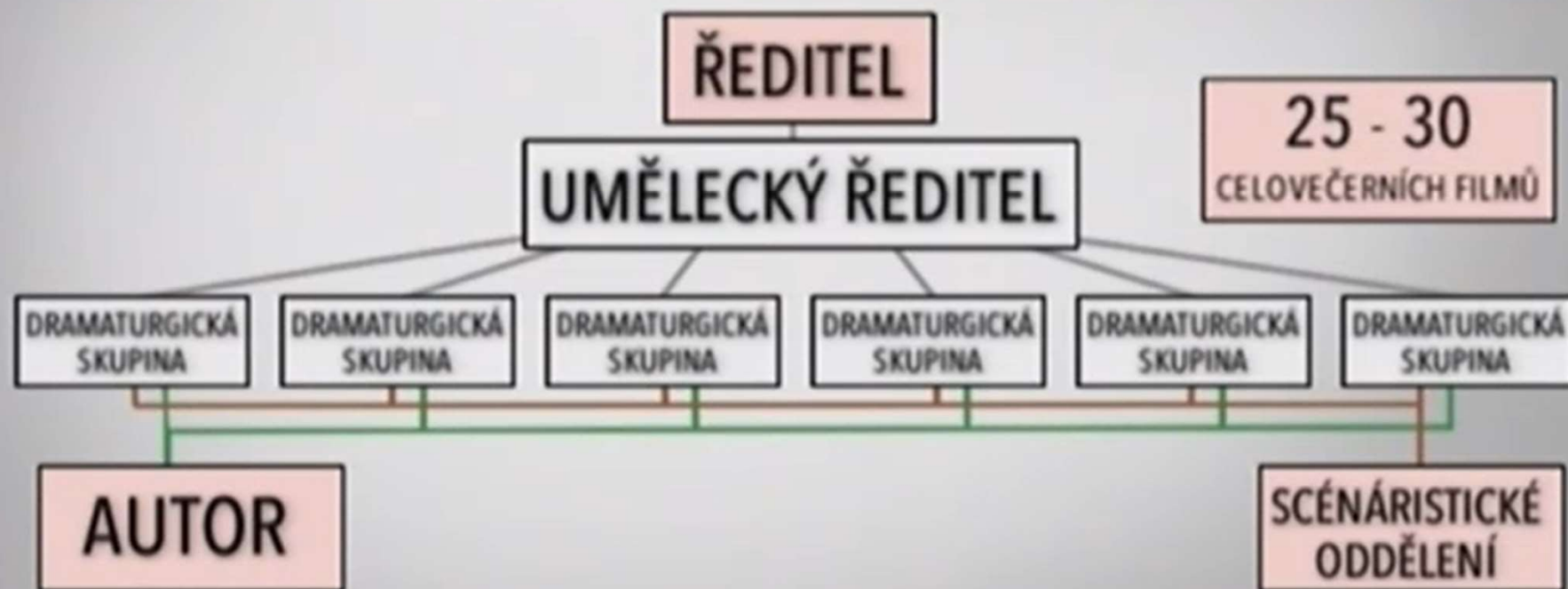
Společensko-politická situace

- Do roku 1989
 - Období perestrojky
- 17. listopad 1989 – sametová revoluce
- 31.12.1992/1.1.1993 – zánik České a Slovenské federativní republiky a vznik České republiky

Období perestrojky na konci 80. let



FILMOVÉ STUDIO BARRANDOV





Právní rámec fungování kinematografie

- Jaký měla na kinematografii okamžitý dopad sametová revoluce?
- Platnost zestátňovacího dekretu Edvarda Beneše?
- Kdy nastaly první organizační změny v kinematografii?

Chronologický vývoj

1990

- Setrvačnost dramaturgických plánů Filmového studia Barrandov
- Obnovení FITES
- 30 nových českých filmů, 39 obnovených premiér

1991

- Zrušení Ústředního ředitelství ČSF, pronikání soukromého kapitálu (první hraný celovečerní film v produkci soukromé f-my Bontonu a.s. Tankový prapor Víta Olmera z roku 1991), vznik produkčních společností Space films Jiřího Ježka, BIF Jana Balzera, BUC_FILMS Jaroslava Boučka, VAC, Febio; příp. samy režiséři Jakubisko Film, Eydelle Film, Jan Němec Film
- 30 českých filmů, 6 obnovených premiér – JEN 10 NATOČENÝCH FILMŮ!!!

1992

- Privatizace Filmového studia Barrandov
- Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie
- 8 celovečerních českých filmů

1993

- Zrušení platnosti zestátňovacího Benešova dekretu

Změny kinematografické struktury

• ~~ÚSTŘEDNÍ ŘEDITELSTVÍ ČSF~~

- Filmové studio Barrandov; Krátký film Praha; Filmové studio Gottwaldov; Ústřední půjčovna filmů; Československý filmexport; Filmové laboratoře Barrandov; Filmový průmysl; Československý filmový ústav

• Zrušení ÚŘ ČSF – k 1. 1. 1991

- Jaké to mělo důsledky v praxi?

Změny kinematografické struktury

- Rozpad správy kin a Krajských filmových podniků
 - Jaké to mělo důsledky v praxi?
 - Kina převáděná na místní národní výbory/městské úřady
- Propad návštěvnosti v kinech – PROČ?
- Zmenšení trhu v lednu 1993 – PROČ?
- Česká televize – producent

Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie

- 1. 7. 1992 – zákon České národní rady č. 241/1992
- 2 zdroje financí
 - Příjmy z využití filmových děl z let 1965-1991 převedených na fond
 - Korunový příplatek u každé vstupenky na film
- Ročně rozpočet 60-80 mil Kč.
 - průměrný rozpočet 20-30 milionů
- Střet veřejných postojů
 - Podpora domácí kinematografie není ve veřejném zájmu vs. Kinematografie jako součást kultury a české identity
- 1993 – zmenšení trhu
- Neprosazení dalších změn ve financování



1989

- Rehabilitační komise FITESu, vedená předsedou Jiřím Krejčíkem, která zahájila působnost již v listopadu 1989, předala dokumenty o morální rehabilitaci 36 českých filmových umělců a pracovníků naší kinematografie postižených po roce 1948 a 146 diskriminovaných po roce 1969. Sto padesát šest televizních tvůrců a pracovníků rehabilitovala komise ČST (předseda kameraman Vladimír Opletal, tajemník Vít Charous)

1990

- po dvaceti letech je znovuzaložen FITES jako Unie českého filmového svazu a Českého televizního svazu jako ochranná organizace " proti veškerým formám reglementace audiovizuální tvorby, k reflektování etické problematiky v nové realitě a k účasti při obnově mravního vědomí společnosti"

1991

- obnoveno udílení ocenění svazu Trilobit

1992

- jsou ustaveny ceny Pierot za televizní tvorbu moravských studií. FITES obhájí Barrandov proti unáhlené privatizaci a optuje za zachování dvou kanálů televize veřejné služby. Uzavírá s vedením ČT kolektivní dohodu o literárních pracích

1994

- Unie se slučuje v jeden Filmový a televizní svaz. Spoluorganizuje I. ročník Cen Františka Filipovského za dabingovou tvorbu, konaný v Přelouči

1995

- FITES se v rámci znovuoživené Rady uměleckých obcí stává kolektivním členem ECA - Evropské asociace umělců

Právní rámec fungování kinematografie

429

NAŘÍZENÍ VLÁDY

České a Slovenské Federativní Republiky

ze dne 2. srpna 1990,

kterým se ruší vládní nařízení č. 13/1962 Sb., o nové organizaci Československého filmu

Vláda České a Slovenské Federativní Republiky podle § 1 odst. 3 dekretu prezidenta republiky č. 50/1945 Sb., o opatřeních v oblasti filmu, nařizuje:

§ 1

(1) Ústřední ředitelství Československého filmu (dále jen "Ústřední ředitelství") se dnem 31. prosince 1990 ruší a vstupuje do likvidace.

(2) Pro likvidaci se přiměřeně použijí ustanovení hospodářského zákoníku o likvidaci státního podniku.¹⁾

(3) Ústřední ředitelství provedením likvidace zaniká.

§ 2

Vládní nařízení č. 13/1962 Sb., o nové organizaci Československého filmu, se ruší.

§ 3

Toto nařízení vlády nabývá účinnosti dnem 31. prosince 1990.

Čalfa v. r.

Privatizace podniků zestátněného filmu



Privatizace podniků zestátněného filmu

- Zástupci státních podniků odchází a zakládají vlastní společnosti
- Československý Filmexport
 - Ztráta monopolu na obchod se zahraničím
 - Vznik Filmexport Home Video, Filmexport Prague Distribution
 - Likvidace původního podniku
- Filmový průmysl
 - Likvidace 1992 kvůli nedostatku zakázek
- Ústřední půjčovna filmů
 - Privatizace a vznik Lucernafilm Video
 - 1994 po vstupu Bontonu Bontonfilm

Privatizace podniků zestátněného filmu

- Filmové studio Gottwaldov
 - Privatizační projekt – Miloň Terč, poradce Elmar Klos
 - Omezování vlastních výrobních aktivit
 - Hrané
 - Animované
 - Pokračování Zlínského filmového festivalu
 - Vyšší odborná škola filmová



Privatizace podniků zestátněného filmu

Krátký film

- 1990 – Zrušení bez likvidace
- Privatizace ing. Knoflíček
- 1991 – vznik KF a.s. a převedení majetku bývalého Krátkého filmu
- 1993 – dokončení privatizace kuponovou metodou
- 1996 – Krátký film a.s.
- Rozdělení na několik studií
 - Studio 1, Studio 7, Studio ,89; Studio Jiřího Trnky; Studio Bratři v triku; Studio HaD film; Studio Hoffilm; Studio Prima; Studio J. A. Komenského

Privatizace podniků zestátněného filmu

Krátký film

- [Nexus](#) (1992-1993) –
 - r. José Maria Forqué
 - Španělsko-britsko-česká koprodukce
- Festival Zlatý Golem
 - 1995
 - Protiváha MFFKV

Po dlouhém a napínavém čekání by se tento ambiciózní projekt měl na plátnech kin objevit v červnu letošního roku. Jeho premiéru provázejí i další obchodní aktivity – comics, který vyjde ve spolupráci s časopisem Ikarie a vydavatelstvím MF Dnes, objevit by se měly i modely vesmírných lodí. A jedna otázka úplně na závěr: Proč se film jmenuje Nexus? Odpověď na ni doporučuji hledat v první nebo druhé řadě ztemnělého kina.



Privatizace podniků zestátněného filmu

Filmové studio Barrandov

- 1990 – ředitelem FSB Václav Marhoul
- Reorganizace FSB
- 1991 – Cinepont a.s.
 - Barrandov v první vlně privatizace
- 1992 – schválení projektu privatizace
- „zlatá akcie“ – co to bylo?
 - Vynuceno FITESem
- 1994 – Marhoul poprvé odstraněn z vedení FSB
- 1997 – Marhoul odstraněn podruhé
- Přeorientování na poskytování servisu nikoliv vlastní produkci
 - [Krvavý román](#) (1993) – r. Jaroslav Brabec
 - [Záhada hlavolamu](#) (1993) – r. Petr Kotek

1970-1982	6-7 dramaturgických skupin	Recentralizovaný systém oslabených a redukovaných skupin s působností omezenou na vývoj scénářů; dramaturgové zde koordinují přípravu látek, ale jsou izolováni od dalších etap a aktérů tvůrčího procesu; zodpovídají se ústřednímu dramaturgovi Ludvíku Tomanovi, který má rozhodující slovo.
1982-1990	6 dramaturgicko-výrobních skupin (1988 přejmenovaných na „tvůrčí“)	Částečné posílení autonomie a obnovení vazby skupin na realizační proces; vedle dramaturgů skupiny zahrnovaly i vedoucí výroby.
1990	pokus o vytvoření šesti tvůrčích skupin ve stylu tvůrčích skupin šedesátých let	Většinou režiséři ve vedení skupin; systém nebyl plně realizován.

Filmy uvedené po listopadu 1989

- Setrvačnost výrobních plánů
- Rozpad dramaturgických struktur kinematografie
- Stát přestává být producentem
- Kontinuity kariér a nutnost adaptovat se na nové prostředí
 - Režiséři a herci
- Noví tvůrci
- Filmové sequely a filmy odkazující na starší dobu
 - Vekslák aneb staré zlaté časy (1994)
- Režiséři producenty – vlastní produkční společnosti
- Úspěch spojený s rozvojem reklamy

Filmy přelomové doby



Aktualizace rozpracovaných projektů



*ZKOUŠKOVÉ
OBDOBÍ*



Uvádění zakázaných filmů z let 60.



Právní rámec fungování kinematografie

Odpoovídala po roce 1989 produkční praxe existujícímu právnímu rámci?

Něco z Alenky (1988)

- Film mimo struktury
zestátněné
kinematografie
- Režie Jan Švankmajer
- Produkce Jaromír
Kallista
- Studio Athanor



První filmy natočené za soukromé finance



První film natočený za soukromé finance

Slunce, seno, erotika...

- r.v. 1991
- Třetí část trilogie
- R. Zdeněk Troška
- Společnost filmových podnikatelů DRUFIP Praha, Nationalfilm Praha, Filmové studio Barrandov
- V plánu 4. pokračování

Tankový prapor

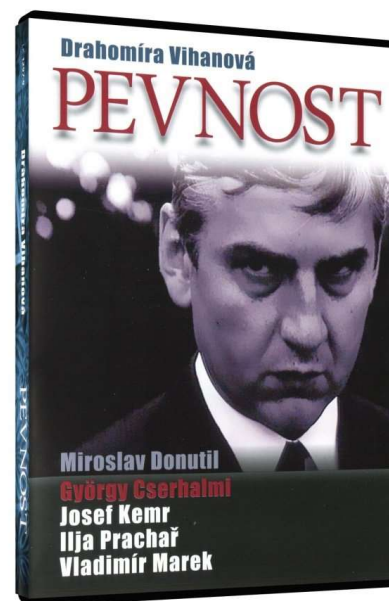
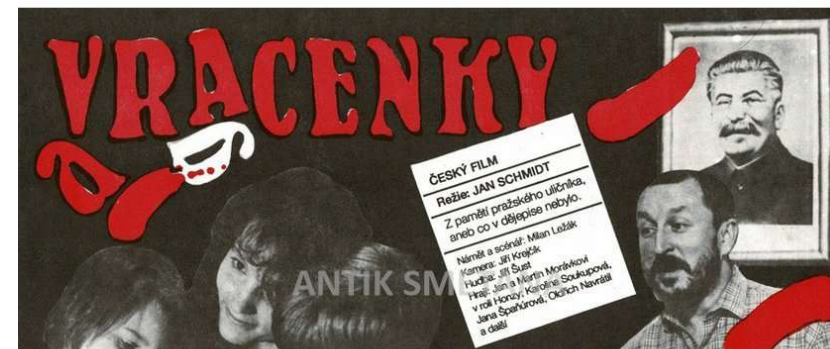
- r.v. 1991
- R. Vít Olmer
- Podle románu Josefa Škvoreckého
- Bonton

Poslední film natočený za státní peníze



Návraty a pokračování kariér tvůrců nové vlny

- Antonín Máša
 - Byli jsme to my? (1990)
- Jan Němec
 - V žáru královské lásky (1991)
- Jan Schmidt
 - Vracenky (1990)
- Drahomíra Vihanová
 - Pevnost (1994)



Kačenka
a
STRASIDLA



Privatizační komedie

- Financování a podřízení tržním principům
 - Nahota na prodej (1993)
- Producent má hlavní slovo
- Zobrazování nové, konzumní společnosti
 - TV seriál Život na zámku (1995)
 - TV seriál [Pomalé šípy](#) (1992)
- Motiv – rychlé nabytí majetku
- [Nahota](#)
- [Product placement](#)



Trhala fialky dynamitem (1992)



- Rodina Karafiátových, která se doposud živila krádežím pohřebních věnců a jejich převazováním na květiny, se v porevoluční době rozhodne podnikat. Chtějí přivážet bohaté západní turisty do Česka. V Paříži se jim podaří zaplnit autobus. Kvůli nízké ceně, kterou nabídli, se později snaží všemožně ušetřit třeba tím, že přes celé Německo nebudou zastavovat. Cestující si totiž chtěli prohlédnout tamní pamětihodnosti. S tím, že je to tradiční české ubytování, byli cestující nuceni přespát ve stodole apod.

Divoké pivo (1995)

- „V malém jihočeském městě je připravována privatizace malého pivovaru. O pivovar usiluje mafie, která za vítězství ve výběrovém řízení slíbí starostovi uskutečnit ples v opeře. Z minulosti se vypraví zabránit podvodu Dobromila, která očaruje pivo. Po jeho napití se každý mluví jenom pravdu. Evelína, která pomáhá mafii a je k nerozeznání podobná Dobromile, je potrestána.“
- Plyšový lev za rok 1995
 - 1:02:52



Dědictví aneb Kurvahošigutntág (1992)

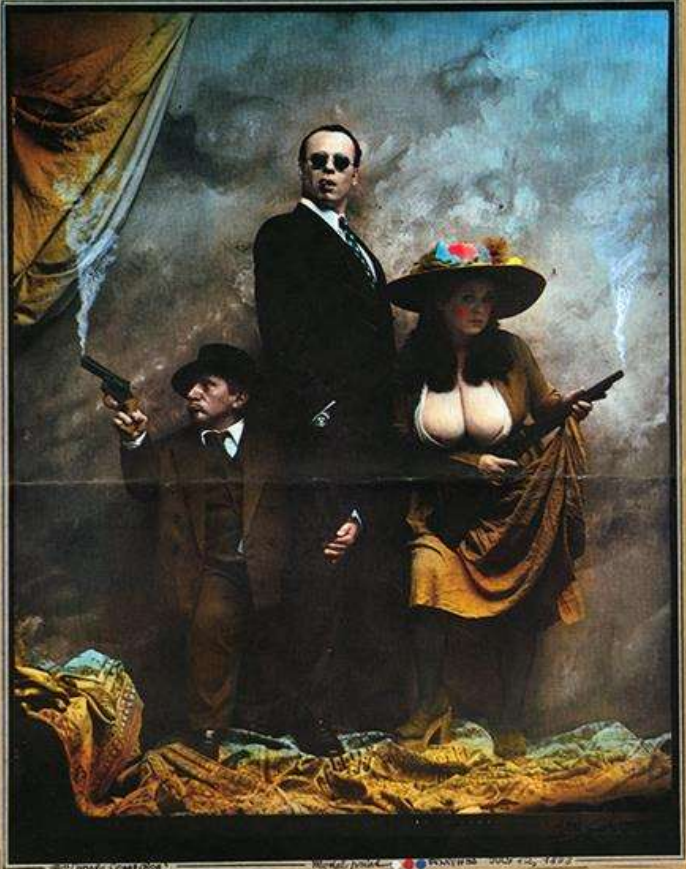


Kanárská spojka (1993)

KANÁRSKÁ SPOJKA

KAREA JAN BECHER JAM Media SOPEK Columbus

PROČ CHODIT DO KINA NA JINÉ FILMY, KDYŽ V TOMTO JE VŠECHNO



KAREL RODEN V CHAOTICKÉ VIZI REŽISÉRA IVO TRAJKOVA

HRÁI
IVANA CHÝLKOVÁ MILOŠ KOPECKÝ LUCIE ZEDNÍČKOVÁ MARTIN HUBA PETRA VANČÍKOVÁ
MIROSLAV TÁBORSKÝ MICHAL PENK MILAN LASICA JÚLIUS SATINSKÝ MARIAN LABUDA
JÍŘÍ KRYTINÁŘ PETR DROZDA JOSEF VINKLÁŘ ROBERT KODYM

ZVLÁŠTNÍ HOST JAN SAUDEK

MASKY EVA ŠLOSÁROVÁ VĚRA PODPĚROVÁ KOSTYMY GABRIELA SCHÜLLEROVÁ STŘEHA MICHAL CINGROŠ

ZVUK JOSEF BARTOŠ, ING. IVO ŠPAJL HUDBA MICHAL PENK KAMERA VLADIMÍR HOLOMEK

PRODUKCE PETR ROŽÁNEK SCENÁŘ IVO TRAJKOV, ALEKSANDAR KOLEVSKI REŽIE IVO TRAJKOV

www.kanarska.cz